

यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजना
आणि पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर
घरकुल योजनेंतर्गत परिपूर्ण प्रस्ताव सादर
करणेबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन
इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : यचमु-२०२४/प्र.क्र.१६२/योजना-५
मोती महल, २ रा मजला, १९५, जे.टाटा रोड,
चर्चगेट, मुंबई - ४०० ०२०
दिनांक : १२ डिसेंबर, २०२४.

प्रस्तावना :-

यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजना आणि पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर घरकुल योजनेंतर्गत घरकुल लाभार्थ्यांना कार्योत्तर मान्यता व निधी उपलब्ध करून देण्यासंबंधीचे प्रस्ताव वरिष्ठ कार्यालयाकडून तपासणी न करता सहायक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांच्याकडून थेट शासनास प्राप्त होतात. सदरहू प्रस्तावांची तपासणी केली असता, बहुतांशी प्रस्तावांमध्ये जिल्हास्तरीय बैठकीचे इतिवृत्त न सादर करणे, प्रशासकीय मान्यता आदेश न जोडणे, लाभार्थ्यांचा सर्वंकष तपशील न देणे, आवश्यक निधी नमूद न करणे, यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजनेंतर्गत भज-क प्रवर्गातील धनगर समाजातील लाभार्थ्यांचा समावेश करणे इ. त्रुटी आढळून येतात. सदरहू त्रुटींमुळे कार्योत्तर मान्यतेच्या कार्यवाहीमध्ये कालापर्व्यय होत असून याबाबत लोकप्रतिनिधींकडून विधिमंडळ आयुधामार्फत विविध मुद्दे उपस्थित केले जातात. सदर बाबी विचारात घेता, स्वयंस्पष्ट व परिपूर्ण प्रस्ताव सादर करण्याकरीता क्षेत्रीय कार्यालयांस निर्देश देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक :-

यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजना आणि पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर घरकुल योजनेंतर्गत घरकुल लाभार्थ्यांचे प्रस्ताव सादर करतांना खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

(१) यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजना व पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर घरकुल योजनेंतर्गत घरकुल लाभार्थ्यांचा प्रस्ताव सहायक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांच्याकडून थेट शासनास सादर न करता संबंधित प्रादेशिक उपसंचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांच्याकडून तपासणी करून संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे यांच्यामार्फत शासनास सादर करण्यात यावा.

(२) प्रस्तावासोबत जिल्हास्तरीय समितीच्या बैठकीचे इतिवृत्त आणि प्रशासकीय मान्यतेचे आदेश सादर करणे आवश्यक आहे. तसेच प्रशासकीय मान्यतेच्या आदेशामध्ये सर्व लाभार्थ्यांची परिपूर्ण माहिती (नाव, पत्ता, जात प्रवर्ग, पात्र/अपात्र इ.) नमूद करण्यात यावी. सर्व लाभार्थ्यांची परिपूर्ण माहिती सादर न करता केवळ लाभार्थ्यांची संख्या नमूद केल्यास सदरहू प्रस्तावावर कार्योत्तर मान्यतेची कार्यवाही करण्यात येणार नाही, याची नोंद घ्यावी.

(३) प्रस्तावामध्ये प्रति लाभार्थी अनुज्ञेय रक्कम आणि प्रशासकीय निधी यासह एकूण आवश्यक निधी याबाबतचा सविस्तर तपशील न चुकता नमूद करण्यात यावा.

(४) प्रस्तावामध्ये संबंधित जिल्ह्यातील काही विशिष्ट तालुक्यांतील घरकुल लाभार्थ्यांचाच समावेश केल्यामुळे अन्य तालुक्यातील लाभार्थी योजनेतर्गत लाभपासून वंचित राहत असल्याने त्यांच्यामध्ये शासनाविरुद्ध असंतोष आणि अन्यायाची भावना निर्माण होण्यास वाव तयार होतो. यास्तव, आवश्यकतेनुसार जिल्ह्यातील सर्व तालुक्यांतील घरकुल लाभार्थ्यांचे प्रस्ताव प्राप्त होण्यासाठी सहायक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण यांनी उचित कार्यवाही करावी. तसेच सर्व तालुक्यातील लाभार्थ्यांचे प्रस्ताव प्राप्त होण्यासाठी संबंधित गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांच्याशी समन्वय साधून विहित कालमर्यादेचे वेळापत्रक तयार करावे. त्यानुसार जिल्ह्याचा एकत्रित परिपूर्ण प्रस्ताव संबंधित प्रादेशिक उपसंचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण (प्रादेशिक) विभाग यांच्याकडे सादर करण्याची दक्षता संबंधित सहायक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांनी घ्यावी.

(५) यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजना आणि पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर घरकुल योजनेतर्गत काही विशिष्ट जिल्ह्यातील लाभार्थ्यांचेच प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाल्याचे निदर्शनास आले आहे. राज्यातील सर्व ग्रामीण भागातील विमुक्त जाती भटक्या जमाती प्रवर्गातील लाभार्थ्यांना घरकुल योजनांचा लाभ मिळणे आवश्यक असल्याने, आवश्यकतेनुसार, सर्वच जिल्ह्यांतील लाभार्थ्यांचे प्रस्ताव शासनास प्राप्त होतील याबाबत संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे आणि सर्व प्रादेशिक उपसंचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण (प्रादेशिक) विभाग यांनी उचित कार्यवाही करावी.

(६) भटक्या जमाती - क प्रवर्गातील धनगर समाजातील लाभार्थ्यांना घरकुलाचा लाभ देण्याकरीता “पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर घरकुल योजना” राबविण्यात येते. यास्तव, भटक्या जमाती - क प्रवर्गातील धनगर समाजातील घरकुल लाभार्थ्यांचे प्रस्ताव या योजनेतर्गत सादर करण्यात यावेत.

(७) यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजना व पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर घरकुल योजनेतर्गत कार्योत्तर मान्यता देण्यात आलेल्या घरकुलांचा मासिक प्रगती अहवाल आणि वितरीत करण्यात आलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र विहित कालमर्यादेत सादर करण्याची दक्षता संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे यांनी घ्यावी.

(८) संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे यांच्या कार्यालयामार्फत घरकुल योजनांचे प्रस्ताव शासनास सादर करतांना प्रस्तावांची सॉफ्ट कॉपी योजना-५ कार्यासनाच्या ई-मेल पत्त्यावर न चुकता पाठविण्यात यावी.

२. उपरोक्त सूचनांची काटेकोर अंमलबजावणी करण्यात यावी. तसेच उपरोक्त सूचनांचे पालन न करता परिपूर्ण कागदपत्रांशिवाय त्रोटक स्वरूपाचा प्रस्ताव संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे यांच्या शिफारशीशिवाय शासनास प्राप्त झाल्यास कोणतीही कार्यवाही करण्यात येणार नाही. तसेच अशा प्रकारे सादर झालेले त्रोटक स्वरूपाचे प्रस्ताव मान्यतेअभावी प्रलंबित राहिल्यास होणाऱ्या कालापर्व्यास संबंधित सहायक संचालक / प्रादेशिक उपसंचालक हे सर्वस्वी जबाबदार राहतील, याची कृपया नोंद घ्यावी.

३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक २०२४१२१२१२०७३०६१३४ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सुधाकर श. यादव)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
३. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
७. मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
८. मा. उप मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
९. मा. मंत्री, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१०. प्रधान सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
११. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे.
१२. जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष, यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजना व पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर घरकुल योजना (सर्व).
१३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).
१४. उपसंचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण (प्रादेशिक) विभाग (सर्व).
१५. सहाय्यक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण (सर्व).
१६. जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी (सर्व).
१७. निवडनस्ती (योजना-५).